

การจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ
ตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย
**EDUCATION MANAGEMENT ACCORDING TO THAILAND 4.0 FOR
SUPPORT BUDDHIST TOURISM STRATEGY BY CREATING
INNOVATIONS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
IN LOEI PROVINCE**

ยชुरเวท หงส์สิริ¹ จักรกฤษณ์ โปตาพล² สุพรรณณี บุญหนัก³ ทวีศักดิ์ ไครบุตร⁴
ประสงค์ หัสรินทร์⁵ พุทธิวัฒน์ ถาวรสินศักดิ์⁶

^{1,2,3,4}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

⁵มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

⁶มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

**Yachuravate Hongsiri¹ Chakgrit Podapol² Supanee Boonnak³ Taweesak Khraiboot⁴
Prasong Hatsarin⁵ Buddhivat Thavornsinsak⁶**

^{1,2,3,4}Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus

⁵Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Leoi Religion College

⁶Loei Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: chakgrit.po@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 และ 2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย ได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบ ใช้เทคนิคแบบผสมผสาน ทั้งเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 1) การประเมินสภาพการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย จากบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย จำนวน 102 รูป/คน 2) การประเมินร่ารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ จำนวน 5 ท่าน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการกับการเรียนการสอน โดยใช้โครงการเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ จำนวน 22 รูป/คน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 9 รูป/คน และการสนทนากลุ่ม

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบประเมินแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) สภาพการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า สภาพปัญหา/อุปสรรค คือ ขาดการเชื่อมโยงการเรียนการสอนกับกิจกรรมนักศึกษา แผนการวิจัยของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไม่สนับสนุนการวิจัยด้านท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยได้รับทุนสนับสนุนในการทำวิจัยจำนวนน้อย แผนงานบริการวิชาการไม่ครอบคลุมเป้าหมายในการพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ โครงการส่วนมากเน้นไปทางประเพณีประจำท้องถิ่น ไม่มีแผนงานในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธที่ชัดเจน ไม่มีงบประมาณในการดำเนินการ (2) รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย ประกอบด้วยชื่อรูปแบบ คือ การบริหารงานบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ ประกอบด้วยระบบและกลไกการบริหาร กระบวนการ วัตถุประสงค์ โครงการ การประเมิน โดยภาพรวมของรูปแบบมีความสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก (3) การทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ การเตรียมการ และและการวางแผน ได้โครงการ 2 โครงการ คือ 1) ประเพณีห่มผ้าเจดีย์ 2) การปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณพระบางเมืองเลย และ (4) กลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถเรียงลำดับจากสูงสุดไปหาต่ำสุดได้ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้าการจัดกิจกรรม ด้านผลลัพธ์โครงการ ด้านคุณภาพตามวัตถุประสงค์ ด้านบริบทของโครงการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการขั้นตอนการจัดกิจกรรม

คำสำคัญ: จัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรม; การท่องเที่ยวเชิงพุทธ; การศึกษา 4.0;

ABSTRACT

The objectives of this research were to (1) study the state of educational management to create innovations to promote Buddhist tourism strategies according to the Thailand 4.0, and (2) develop educational management models to create innovations to promote Buddhist tourism strategies according to the Thailand 4.0 for higher education institutions in Loei Province. There were 3 steps. First step, researchers studied the educational management. Second step, the researchers had developed the educational management model. Lastly, in step 3, the study evaluated the model. The researcher employed a combination of techniques quantitatively, it consisted of (1) evaluating the condition of educational management of lecturers and officers working at Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus and Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Loei Sangha College in Loei province, 102

monks/person (2) assessing the draft educational management model by having 5 academic experts and (3) reviewing student satisfactions with organizing participatory academic service activities integrated with project-based teaching to create innovations to promote Buddhist tourism strategies, 22 students. Besides, an in-depth interview with 9 stakeholders and a group discussion with 15 experts were carried out in obtaining qualitative data. The research instruments included questionnaires, assessment forms, an in-depth interview and a group discussion.

The results of the research highlighted (1) The Environments of Educational Management to Create Innovations to Promote Buddhist Tourism Strategies According to The Thailand 4.0 for Higher Education Institutions in Loei Province. The survey research revealed several conditions of educational management to create innovations to promote Buddhist tourism strategies according to the Thailand 4.0 for higher education institutions in Loei Province overall resulted at high level. Presented through an in-depth interview, It was revealed that the problem was a lack of association between teaching and learning and the correlation between the administration plan and the institutions' student affairs. Furthermore, the research planned of the institutions did not support tourism research, the institutions received a small amount of research funding. As a result, the institutions' academic service plan did not cover the goal of developing innovative Buddhist tourism, thus most projects mostly focused on local festivals and traditions. Last of all, there was no certain plan for developing Buddhist tourism and no supporting fund for procedures. (2) The Model of Educational Management to Create Innovations to Promote Buddhist Tourism Strategies According to The Thailand 4.0 for Higher Education Institutions in Loei Province. It consisted of the name of the model: participatory academic service administration integrated with project-based teaching and learning to create innovations to promoted Buddhist tourism strategies and consisted of management schemes, processes, research objectives, and evaluation. An overview of the academic service management model integrated with project-based teaching and learning to create innovations to promote Buddhist tourism strategies showed that there was a high level of consistency when considering each component. The study discovered that in terms of processes and administration, the average level of consistency was at the highest level followed by, the component with the lowest average value which was the objectives. (3) The Experimentation with A Participatory Academic Service Administration Model Integrated with Project-Based Teaching to Create Innovation to Promote Buddhist Tourism Strategies. The process consisted of 2 steps: preparation and planning which the process comprised of 2 activities 1) the tradition of covering the pagoda, 2) improving the landscape around Phra Bang Mueang Loei. (4) The Satisfaction of the Experimental Group with the Learning Activities. In general, it was at a high level: when considering each aspect could be sorted from highest to lowest as follows; input factors for organizing activities, project results, quality according to objectives, contextual aspect of the project, and the aspect with the lowest average is the process (during the process of organizing activities).

Keywords: Educational Management to Create Innovations; Buddhist Tourism; Thailand 4.0;

บทนำ

ในการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญกับการพัฒนาประเทศชาติและสังคม และเป็นความคาดหวังของสังคมโดยรวมในฐานะสถาบันที่ผลิตองค์ความรู้ที่เป็นสากล และการพัฒนาชุมชน โดยมีพันธกิจหลัก คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งทางสถาบันอุดมศึกษาถือว่าพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิต เป็นหน้าที่หลักของหน่วยงาน แต่ต้องบูรณาการพันธกิจที่เหลือ ไม่ว่าจะเป็นการวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมเข้ากับการจัดการเรียนการสอนด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

การศึกษาในในยุคประเทศไทย 4.0 เป็นการศึกษาที่ต้องการก่อให้เกิดนวัตกรรม ทั้งนี้เพราะต้องการรัฐบาลต้องการยกระดับการสร้างรายได้โดยรวมในประเทศให้พ้นประเทศรายได้ปานกลาง ที่ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางมาเนิ่นนาน การสร้างนวัตกรรมจากการศึกษา เป็นแนวคิดที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้และปฏิบัติได้ สามารถนำความรู้จากที่ได้เรียนมาต่อยอดเป็นชิ้นงานออกมา หน่วยงานทางการศึกษาได้มีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อการเรียนการสอนที่เรียกว่า การศึกษา 4.0 การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้หลักของประเทศไทยมาอย่างยาวนาน แทนการเกษตร และอุตสาหกรรมหนัก

การศึกษา 4.0 เป็นการเรียนการสอนที่สอนให้นักศึกษา สามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนำมาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรม ซึ่งแนวทางสร้างนวัตกรรมด้านการศึกษาที่จะต่อยอดไปสู่การนำไปใช้ วิธีที่ดีที่สุด ที่จะทำให้ผู้เรียนสร้างนวัตกรรมได้ คือ การใช้รูปแบบนำเสนอโครงการงาน ปล่อยให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยี ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ปล่อยให้กล้าคิดและกล้าที่จะผิด แต่ทั้งหมดก็ยังคงต้องอยู่ในกรอบที่สังคมต้องการหรือยอมรับได้ (พรชัย เจตมาจน และคณะ, 2559) ในขณะที่รัช อารีราชกุล และวรปภา อารีราชกุล (2562) กล่าวว่า การจัดการศึกษา 4.0 หมายถึงกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่เน้นทักษะ 3R8C ได้แก่ มีทักษะการอ่าน การเขียน การคำนวณ และมีทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ไขปัญหาได้ มีทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ คิดเชิงนวัตกรรมมีทักษะการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ มีทักษะการสื่อสาร และการรู้เท่าทันสื่อ มีทักษะในความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม กระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรมมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และความรู้เท่าทันเทคโนโลยี มีทักษะทางอาชีพ และการเรียนรู้ และเป็นผู้มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานสำคัญของทักษะขั้นต้นทั้งหมดและเป็นคุณลักษณะที่เด็กไทยจำเป็นต้องมี

ทักษะของผู้เรียนในยุค 4.0 คือ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา คิดผลิตภาพ และคิดออกแบบ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดังที่ต้องการ กระบวนการเรียนการสอนตามแผนการพัฒนาประเทศไทย 4.0 จำเป็นต้องมีการบูรณาการใช้กับเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ และสร้างชิ้นงานให้เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้ของตัวเอง กระบวนการการสร้างผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ คือบัณฑิต โดยเน้นไปที่ทักษะของการเป็นผู้นำ

กิจกรรม (Facilitator) ซึ่งมุ่งเน้นไปที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ และพัฒนาทักษะด้วยโครงการ/กิจกรรม (สุพรรณิ บุญหนัก, ธนวัฒน์ ชาวโพธิ์, และจักรกฤษณ์ โปตาพล, 2564, หน้า 53)

จังหวัดเลย เป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย โดยมีวิสัยทัศน์จังหวัดว่า “เมืองน่าอยู่ เมืองแห่งการท่องเที่ยว การค้า และการลงทุนภายใต้การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยมีเป้าประสงค์การพัฒนาว่า “เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว การลงทุน อุตสาหกรรมการผลิตและบริการภายในจังหวัด และพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เป็นเมืองที่น่าอยู่อย่างยั่งยืน” นอกจากนี้จังหวัดเลยถือเป็นดินแดนแห่งพระอริยสงฆ์ ที่มีชื่อเสียงมากมาย และนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาจังหวัดเลยเพื่อท่องเที่ยวเชิงพุทธมากมาย (จังหวัดเลย, 2563, หน้า 217 – 219) นอกจากนี้จังหวัดเลยยังได้ชื่อว่า “ดินแดนแห่งพระอริยสงฆ์” ดังที่ จักรกฤษณ์ โปตาพล (2559) กล่าวว่า จังหวัดเลยได้ชื่อว่าเป็นดินแดนแห่งพระพุทธศาสนา มีพระสงฆ์ที่มีผู้คนเคารพบูชาเป็นที่รู้จักทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ในปัจจุบันวัดหลาย ๆ แห่ง ที่สำคัญ ๆ ในจังหวัดเลย เราจะเห็นพิพิธภัณฑสถานของพระสงฆ์ที่เป็นที่นับถือและศรัทธา อยู่ในเจดีย์ที่สร้างเป็นอนุสรณ์สถานให้ลูกศิษย์และผู้เคารพในปฏิปทามากราบไหว้เป็นจำนวนมาก ภายในเจดีย์จะประกอบด้วย หุ่นขี้ผึ้งจำลอง หรือรูปหล่อ อัฐบริขาร และข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ประวัตีย่อ ๆ ช่างผนัง และรูปภาพบอกเล่าเรื่องราวในอดีตของท่าน รวมถึงของเก่า หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่ผู้คนในชุมชนและลูกศิษย์ และผู้เคารพในปฏิปทานำมาบริจาคเพื่อตั้งแสดงไว้ในพิพิธภัณฑสถาน คนส่วนใหญ่ที่เข้ามากราบไหว้ ทำบุญ หรือเป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแล้วก็กลับไปแต่ในแง่การเป็นแหล่งเรียนรู้จะไม่ค่อยได้มีการพูดถึงเท่าที่ควร

คณะผู้วิจัยได้มีประสบการณ์ในการดำเนินการวิจัยทั้งด้านการศึกษา 4.0 และการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาและวัฒนธรรม ดังนี้ สุพรรณิ บุญหนัก และธนวัฒน์ ชาวโพธิ์ (2564) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ในสถานการณ์แพร่ระบาดไวรัสโควิด – 19 สาคร พรหมโคตร และคณะ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมภูเตาโป่ง บ้านบุงกุ่ม ตำบลนาหอ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จักรกฤษณ์ โปตาพล (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้วัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง จังหวัดเลย นอกจากนี้ในปี 2563 คณะผู้วิจัยได้ทำความร่วมมือจัดทำโครงการพระอริยสงฆ์จังหวัดเลย ยื่นต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ได้รับการสนับสนุนโครงการในการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับพระอริยสงฆ์จังหวัดเลย

จากการต่อยอดองค์ความรู้เดิมที่ได้ดำเนินการไว้แล้ว คณะผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษามีพันธกิจในการบริการวิชาการต่อสังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม โดยผ่านงานวิชาการและงานวิจัย และต้องมีการบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน ดังนั้นคณะผู้วิจัยในฐานะเป็นนักการศึกษาทำหน้าที่สอนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย เพื่อพัฒนาการศึกษาตามแนวคิดการศึกษา 4.0 เพื่อนักศึกษาจะได้มีความรู้และสามารถปฏิบัติจริงได้ ก่อให้เกิดนวัตกรรม และพัฒนาประเทศตามแนวคิดประเทศไทย 4.0 เพื่อยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่มีรายได้มาก รวมทั้งพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธจังหวัดเลย เพื่อความอยู่ดีกินดีของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา การจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากพันธกิจมหาวิทยาลัย มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยมาตรฐานย่อยด้านต่าง ๆ 5 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ได้แก่ ซึ่งประกอบด้วย 1. การเรียนการสอน 2. การวิจัย 3. การบริการวิชาการ 4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และ 5. การบริหาร

2. การวิจัยใช้เทคนิคแบบผสมผสาน ทั้งเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 1) การประเมินสภาพการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย จากบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย จำนวน 102 รูป/คน 2) การประเมินหลักร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ จำนวน 5 ท่าน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการกับการเรียนการสอน โดยใช้โครงการเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ จำนวน 22 รูป/คน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 9 รูป/คน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบประเมินแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสนทนากลุ่ม

ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการศึกษาการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย ดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การสำรวจความเห็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง และวิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ระยะที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเชิงลึก (in-depth interview) จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 3 รูป/คน พระสังฆาธิการ จำนวน 3 รูป ผู้บริหารหน่วยงาน 3 คน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การสร้างรูปแบบ โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วสร้างเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริม ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อรูปแบบ ระบบและกลไกการบริหาร วัตถุประสงค์ กระบวนการ และการประเมิน ระยะที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบ หลังจากการสร้างรูปแบบขึ้นแล้ว ทำการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบด้วยการความสอดคล้องของรูปแบบ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ ที่มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาของสงฆ์จำนวน 6 ท่าน และจากผู้ทรงคุณวุฒิทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษาเป็นผู้ตรวจสอบรูปแบบโดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้อง (congruency) ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสอดคล้อง คือ แบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแปลความหมายเป็น 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน ระยะที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบ ทำการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบด้วยการความสอดคล้องของรูปแบบ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ ที่มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาของสงฆ์จำนวน 5 ท่าน และจากผู้ทรงคุณวุฒิทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษาเป็นผู้ตรวจสอบรูปแบบโดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้อง (congruency) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสอดคล้อง คือ แบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแปลความหมายเป็น 5 ระดับ ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ คณะผู้วิจัยได้นำรูปแบบทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จำนวน 22 รูป/คน เครื่องมือการทำวิจัยแบบวัดความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการวิจัยโดยเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย

ผู้วิจัยได้ศึกษาศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย โดยการศึกษาแบบสามเส้า (triangulation) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Research Method) เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย คือ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) จากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม รองลงมา คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหาร

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย ประกอบด้วยชื่อรูปแบบ คือ การบริหารงานบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ และประกอบด้วยระบบและกลไกการบริหาร กระบวนการ วัตถุประสงค์ โครงสร้าง การประเมิน โดยภาพรวมของรูปแบบการบริหารงานบริการวิชาการแบบบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ มีความสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านระบบและกลไกการบริหารมีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านกระบวนการส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัตถุประสงค์

3. การทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ

การเตรียมการ (Preparation) มีการบูรณาการบริการวิชาการในรายวิชา GE 4001 สถิติเพื่อการวิจัยและการเรียนรู้ นักศึกษาสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมบริการวิชาการทั้งห้อง จำนวน 22 รูป/คน ได้รับความร่วมมือและการตอบรับในการเข้าร่วมในการวิจัยเป็นอย่างดี นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการวางแผน (Planning) นักศึกษาเลือกพื้นที่วัดศรี

สุทธาวาสพระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเลย เป็นพื้นที่พัฒนา พระราชวชิรสุธีได้กล่าวอนุโมทนากับ กิจกรรมของมหาวิทยาลัยที่จะดำเนินการในครั้งนี้ และให้กำลังใจ และมอบหมายให้พระครูปลัดจักรพล สิริธโร ,ดร. ผู้ช่วยเจ้าอาวาส เป็นผู้ประสานงาน และให้ข้อมูล จากข้อมูลพบว่า วัดศรีสุทธาวาสเป็นพระอารามหลวง ของจังหวัดเลย และมีพุทธสถานที่สำคัญหลายอย่าง ทั้งเป็นวัดที่มีเจ้าคณะจังหวัดเลย 2 รูป คือพระราชวชิรสุธี และพระธรรมวรालังการ ผู้ก่อตั้งวัด ที่มรณะไปแล้ว มีสถานที่เกี่ยวข้องกับพระธรรมวราลังการหลายที่ ทั้งเจดีย์ หุ่นขี้ผึ้ง เป็นต้น นอกจากนั้น ยังมีพระพุทธรูปที่สำคัญ ๆ เช่น หลวงพ่อศิลา หรือหลวงปู่หิน ที่เป็นที่เคารพ สักการะของคนจังหวัดเลย มีพระบางเมืองเลย วัดคูบ้านคูเมืองจังหวัดเลย ได้แผนปฏิบัติการ (action plan) เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาางานซึ่งประกอบด้วย 2 โครงการ คือ 1) ประเพณีห่มผ้าเจดีย์ 2) การ ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณพระบางเมืองเลย

4. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้การบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการกับการเรียน การสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ

กลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถเรียงลำดับจากสูงสุดไปหาต่ำสุดได้ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้า การจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.61) ด้านผลลัพธ์โครงการ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.68) ด้านคุณภาพตาม วัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.65) ด้านบริบทของโครงการ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.64) และด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.65)

การอภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตาม แนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย

การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) สภาพการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริม ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย โดยรวมอยู่ ในระดับ เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม รองลงมา คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหาร และจากการสัมภาษณ์เชิง ลึก (In – depth Interview) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ ตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย พบว่า สภาพปัญหา/อุปสรรค คือ ขาดการ เชื่อมโยงการเรียนการสอนกับกิจการนักศึกษา แผนการวิจัยของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไม่สนับสนุนการวิจัยด้าน ท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยได้รับทุนสนับสนุนในการทำวิจัยจำนวนน้อย แผนงานบริการวิชาการไม่ครอบคลุม เป้าหมายในการพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ โครงการส่วนมากเน้นไปทางประเพณีประจำท้องถิ่น ไม่มีแผนงานในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธที่ชัดเจน ไม่มีงบประมาณในการดำเนินการ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะการทำงานกับชุมชน หรือการลงพื้นที่จำเป็นต้องใช้งบประมาณที่เกิดจากนโยบายและการบริหาร ทั้งที่วัดถือเป็นเครือข่ายที่สำคัญกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ และมีความสำคัญในการพัฒนาความยั่งยืนของ

พระพุทธศาสนา ดังที่ ศิวานิต อรรถวุฒิกุล และคณะ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของจังหวัดราชบุรี พบว่า วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งการศึกษาของคนในยุคอดีต ขณะที่ปัจจุบันคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะนักเรียน นิสิต นักศึกษา มักจะเลยไม่ใส่ใจกับการเข้าวัด ทำบุญ ไหว้พระ ฟังธรรม แม้แต่ในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษาวันมาฆบูชา เป็นต้น แต่กลับมุ่งเน้นเพียงการบริโภค นิยมเป็นหลักใหญ่ และใช้ห้างสรรพสินค้าเป็นแหล่งบันเทิง ทำให้ผู้คนห่างไกลจากแหล่งธรรมะ คือ “วัด” อันเป็นผลมาจากระบบการศึกษาที่ใช้รูปแบบการพัฒนา ตามแบบประเทศตะวันตก ได้สร้างความแปลกแยกกับแหล่งเรียนรู้ที่เป็นวัด ทั้งที่วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม การปลูกฝังหล่อหลอม และขัดเกลาให้คนเป็นคนดีในสังคม เมื่อผู้คนละเลย ห่างไกลจากวัด ยุทธศาสตร์หนึ่งในการดึงผู้คนให้หันกลับเข้ามาใช้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ คือ การใช้การท่องเที่ยว นั่นคือ การท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Religion Tourism หรือ Meditation Tourism) ผสมผสานกับการท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-Meditation Tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หาคำความรู้ สัจธรรมแห่งชีวิต มีการฝึกทาสมาธิ เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น นับเป็นการท่องเที่ยวชุมชนรูปแบบหนึ่ง การท่องเที่ยวเชิงศาสนาเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่ชุมชนสามารถจัดการได้ด้วยตนเอง (Self-determination) ทั้งยังเป็นการทำให้คุณค่าของศิลปวัฒนธรรมนำมาสู่มูลค่าในเชิงเศรษฐกิจแบบสร้างสรรค์ (Creative Economy) รั้งสรรค์ ธรรมชาติ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่และวัฒนธรรมชุมชน ทำให้เกิด “การเรียนรู้ ความอิมบิยู รู้แจ้งเห็นธรรม” อันนำมาซึ่งความอยู่เย็นเป็นสุข ไม่เน้นการยึดวัตถุเป็นตัวตั้งเพียงประการเดียว แต่ยึดหลักธรรมนำความพอเพียง จึงเป็นการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมในรูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่ และเชื่อมโยงเส้นทางธรรมเพื่อการทำบุญ ไหว้พระ

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย ประกอบด้วยชื่อรูปแบบ คือ การบริหารงานบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ และประกอบด้วยระบบและกลไกการบริหาร กระบวนการ วัตถุประสงค์ โครงการ การประเมิน โดยภาพรวมของรูปแบบการบริหารงานบริการวิชาการแบบบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ มีความสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านระบบและกลไกการบริหารมีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านกระบวนการส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัตถุประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นหนึ่งในภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ที่มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการทั้งในระดับสถาบัน ระดับคณะ ระดับหลักสูตร โดยผ่านกิจกรรมนักศึกษา สถาบันพึงให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในรูปแบบต่าง ๆ ตาม

ความถนัดและในด้านที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ ทำให้การพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรม ส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 เหมาะสมที่จะดำเนินการในรูปแบบการ บริการเป็นหลัก สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2558, หน้า 107) กล่าวว่า การบริการ วิชาการเป็นภารกิจหลักอีกอย่างหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา คณะควรคำนึงถึงกระบวนการในการให้บริการ วิชาการแก่สังคม โดยศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายนำมาจัดทำแผนบริการวิชาการประจำปีทั้งการ บริการวิชาการที่ทำให้เกิดรายได้และการบริการวิชาการที่คณะจัดทำเพื่อสร้างประโยชน์แก่ชุมชน โดยมี การประเมินความสำเร็จของการบริการวิชาการ และนำมาจัดทำเป็นแผน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแก่นักศึกษา ให้มีประสบการณ์จากสภาพจริงและนำมาใช้ประโยชน์จนเกิดผลลัพธ์ที่สร้างความพึงพอใจต่อชุมชนและสังคม อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อช่วยปกป้องและเพิ่มพูนคุณค่าของสังคม โดยฝึกฝนเยาวชนเรื่องค่านิยมต่าง ๆ เป็นพื้นฐานของชุมชนประชาธิปไตยและเสนอมุมมองเชิงวิพากษ์และเป็นกลาง เพื่อช่วยในการถกประเด็น ทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์และเพื่อเสริมสร้างมุมมองเชิงมนุษยธรรม

3. การทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการกับการเรียน การสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ

การเตรียมการ (Preparation) มีการบูรณาการการบริการวิชาการในรายวิชา GE 4001 สถิติเพื่อการ วิจัยและการเรียนรู้ นักศึกษาสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมบริการวิชาการทั้งห้อง จำนวน 22 รูป/คน ได้รับความ ร่วมมือและการตอบรับในการเข้าร่วมในการวิจัยเป็นอย่างดี นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถลงมือ ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการวางแผน (Planning) นักศึกษาเลือกพื้นที่ วัตถุประสงค์ท้าวาสพระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเลย เป็นพื้นที่พัฒนา พระราชวชิรสุธีได้กล่าววอนโมทนา กับกิจกรรมของมหาวิทยาลัยที่จะดำเนินการในครั้งนี้ และให้กำลังใจ และมอบหมายให้พระครูปลัดจักรพล สิริโร,ดร. ผู้ช่วยเจ้าอาวาส เป็นผู้ประสานงาน และให้ข้อมูล จากข้อมูลพบว่า วัดศรีสุท้าวาสเป็นพระอาราม หลวงของจังหวัดเลย และมีพุทธสถานที่สำคัญหลายอย่าง ทั้งเป็นวัดที่มีเจ้าคณะจังหวัดเลย 2 รูป คือ พระราชวชิรสุธี และพระธรรมวราลังการ ผู้ก่อตั้งวัด ที่มรณะไปแล้ว มีสถานที่เกี่ยวข้องกับพระธรรมวราลังการ หลายที่ ทั้งเจดีย์ หุ่นขี้ผึ้ง เป็นต้น นอกจากนั้น ยังมีพระพุทธรูปที่สำคัญ ๆ เช่น หลวงพ่อศิลา หรือหลวงปู่หิน ที่เป็นที่เคารพสักการะของคนจังหวัดเลย มีพระบางเมืองเลย วัดคูบ้านคูเมืองจังหวัดเลย ได้แผนปฏิบัติการ (action plan) เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานซึ่งประกอบด้วย 2 โครงการ คือ 1) ประเพณีห่ม ผ้าเจดีย์ 2) การปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณพระบางเมืองเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาเกิดจากการสำรวจ ความต้องการและเกิดจากการมีส่วนร่วมของนักศึกษาและคนในชุมชน คือคณะกรรมการวัด ผู้บริหารวัดช่วย การคิดประเด็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากความคิดเห็นที่จะเกิดสิ่งใหม่ ๆ ในการพัฒนาการท่องเที่ยว สอดคล้องกับวงศ์ระวิทย์ น้อมนาทรัพย์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนในจังหวัดนครปฐม ทำการวิจัยแบบผสมผสานเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ในปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยได้เข้าสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN economic community : AEC) ก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ประเทศไทยเป็นประตูเชื่อมระหว่างด้านทิศตะวันตก (เมียนมา-อินเดียและประเทศทางแถบยุโรป) สู่ด้านทิศตะวันออก (ลาว-กัมพูชา-เวียดนาม และ ทะเลจีนใต้) และทิศเหนือ (เมียนมา-ลาว และจีน) สู่ทิศใต้ (มาเลเซีย-อินโดนีเซีย และออสเตรเลีย) จึงถือได้ว่าประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยว (tourism hub) ของภูมิภาคอาเซียนอีกทั้งให้ความสำคัญกับภาคบริการการท่องเที่ยว และกำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์ของชาติที่มุ่งเน้นกลยุทธ์ทางการตลาด และสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ให้สอดคล้องกับความสนใจพิเศษของกลุ่มนักท่องเที่ยว หนึ่งในรูปแบบใหม่นั้นคือ การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา (Buddhist Tourism) ซึ่งเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวเฉพาะด้าน ที่มีกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวนมากให้ความสนใจศึกษาเรื่องพระพุทธศาสนา ชื่นชมสถาปัตยกรรม หรือประวัติศาสตร์ และบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การนมัสการพระเกจิอาจารย์ รวมถึงการปฏิบัติกิจกรรมของแต่ละศาสนา

4. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้การบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ

กลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถเรียงลำดับจากสูงสุดไปหาต่ำสุดได้ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้าการจัดกิจกรรม ด้านผลลัพธ์โครงการ ด้านคุณภาพตามวัตถุประสงค์ ด้านบริบทของโครงการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการขั้นตอนการจัดกิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการบริหารงานบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ มุ่งเน้นให้มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีปัญญาในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนได้อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ด้วยความเข้าใจศาสตร์วิชาการ ศิลปะการใช้ชีวิตและสำนึกในการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังที่ทิพย์วรรณ วังตา (2556) ได้ทำการเสนอแนวทางการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยและการบริการวิชาการแก่สังคม ตามกรอบหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้นำเสนอแนวทาง ดังนี้ 1. ผู้สอนและนิสิตร่วมกันกำหนดพื้นที่ที่มีปัญหา หรือเป็น Best Practice ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือให้ข้อเสนอแนะ แล้วลงไปเจาะลึกเป็นรายกรณี 2. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาวิเคราะห์หน่วยงานของตนเอง นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสังเคราะห์ผลในเชิงวิจัย แล้วเผยแพร่ไปยังหน่วยงานกลุ่มตัวอย่างโดยผ่านผู้เรียน 3. ผู้สอนเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่บุคลากรภายนอก โดยมีผู้เรียนเป็นผู้ช่วยทำการประเมินการฝึกอบรม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

รูปแบบการจัดการการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย ดังต่อไปนี้

ชื่อรูปแบบ	การบริหารงานบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ
------------	--

วัตถุประสงค์โครงการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อพัฒนาการบริหารงานบริการวิชาการแบบบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ 2. เพื่อพัฒนานักศึกษาผ่านประสบการณ์การจัดโครงงานบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ 3. เพื่อพัฒนาทักษะนักศึกษาในการดำเนินโครงการ 4. ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อโครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ
ระบบและกลไกการบริหาร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ดำเนินงานภายใต้ความรับผิดชอบศูนย์บริการวิชาการ 2. ดำเนินโครงการภายใต้งบประมาณในโครงการค่ายพัฒนาและบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ 3. เสนอโครงการผ่านความเห็นชอบโดยคณะกรรมการกิจการนักศึกษา 4. ดำเนินโครงการโดยคณะกรรมการนักศึกษา
กระบวนการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักศึกษาลงพื้นที่สำรวจความต้องการจำเป็น 2. นักศึกษาคัดเลือกพื้นที่บริการ 3. ชุมชนพื้นที่บริการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์มหาวิทยาลัย 4. นักศึกษาเสนอโครงการผ่านคณะกรรมการกิจการนักศึกษา 5. หลักสูตรนำโครงการบูรณาการกับรายวิชา 6. ศูนย์บริการเสนอโครงการค่ายพัฒนาและบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
การประเมิน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินผลการดำเนินงานโครงการ 2. ประเมินโครงงาน 3. ประเมินความพึงพอใจ 4. เผยแพร่ผลงานโครงการในรูปแบบบทความตีพิมพ์กระบวนการดำเนินงานเผยแพร่ในวารสาร

รูปแบบการจัดการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลย ประกอบด้วยชื่อรูปแบบ คือ การบริหารงานบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธ และประกอบด้วยระบบและกลไกการบริหาร กระบวนการ วัตถุประสงค์โครงการ การประเมิน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเลยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะใน 2 กรณี คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ด้านการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญการเรียนการสอนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดเลย ออกแบบหลักสูตรและเนื้อหาสาระวิชาในการสนับสนุนการท่องเที่ยวตามนโยบายจังหวัดเลย พัฒนาและจัดการเรียนการสอนแบบลงมือปฏิบัติเพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ตรง

2) ด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมการทำวิจัยในการการท่องเที่ยวเชิงพุทธ สนับสนุนทุนวิจัยตามสนองความต้องการของชุมชน ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดในการจัดทำวิจัย

3) ด้านการบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยควรกำหนดเป้าหมายการบริการวิชาการในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ ในจังหวัดเลย บริการวิชาการในการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา การบูรณาการการบริการชุมชนเข้ากับการเรียนการสอน การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

4) ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยควรพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม ประเพณีทางพระพุทธศาสนาเพื่อการท่องเที่ยวตามนโยบายจังหวัด ส่งเสริมและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม ประเพณีทางพระพุทธศาสนา

5) ด้านการบริหาร มหาวิทยาลัยควรวางแผนพัฒนาตามจุดเน้นสำคัญของจังหวัดในด้านการท่องเที่ยว ทำข้อตกลงทางวิชาการกับหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ สนับสนุนทรัพยากรด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธของจังหวัดเลย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการวิจัยครั้งนี้ได้ลงพื้นที่วัดศรีสุทธาวาส ยังไม่สำเร็จเรียบร้อย ดังนั้น ควรมีการทำวิจัยการบริหารงานบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธวัดศรีสุทธาวาส

2) ควรมีการศึกษาควรมีการทำวิจัยการบริหารงานบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงพุทธจังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา*. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554.

- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2559, 4 มีนาคม). การพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้วัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง จังหวัดเลย. *การประชุมสัมมนาทางวิชาการระดับชาติ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์วิชาการ ครั้งที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จังหวัดเลย.*
- จังหวัดเลย. (2563). *แผนพัฒนาจังหวัด พ.ศ. 2561 – 2565 (ฉบับทบทวน) จังหวัดเลย.* เลย: กลุ่มงาน ยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดเลย.
- ทิพย์วรรณ วัฒนา. (2556). *การศึกษาสภาพและแนวทางการบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม ตามกรอบศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. ปริญญาศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยนเรศวร.*
- ธรัช อารีราษฎร์ และวราภา อารีราษฎร์. (2562). *รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 คู่มือการจัดการศึกษา 4.0. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2559). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- พรชัย เจดามานและคณะ. (ม.ป.ป.) *การพัฒนาการศึกษาภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21. (อัตสำเนา).*
- วงศ์ระวิทย์ น้อมนาทรัพย์ และคณะ. (2559). *แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนในจังหวัดนครปฐม. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว. วิทยาลัยการจัดการ: มหาวิทยาลัยพะเยา.*
- ศิวินิต อรรถภูมิกุล และคณะ. (2560). *การพัฒนาแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของจังหวัดราชบุรี. Veridian E-Journal, Silpakorn University, ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560).*
- สาคร พรหมโคตร และคณะ. (2561). *การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมภูเตาโปง บ้านบุงกุ่ม ตำบลนาหอ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย. รายงานการวิจัย. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.*
- สุพรรณิ บุญหนัก, ธนวัฒน์ ชาวโพธิ์, และจักรกฤษณ์ โปตาพล. (2564). *การศึกษา 4.0: กระบวนทัศน์ การศึกษามุ่งสู่นาคตประเทศ. วารสารวิจัยศรีล้านช้าง 1(1) เมษายน - มิถุนายน 2564. หน้า 41 – 54.*
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557, พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.*